Óæ™êœÿ†ÿæ ÓóSæþ{Àÿ HÝÉæÀÿ ¯ÿêÀÿæ Àÿþ~êþæœÿZÿÀÿ A¯ÿ’ÿæœÿ

ଜୟଶଙ୍କର ନାୟକ

ବହୁଦିନ ଧରି ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନାଧୀନ ହୋଇ ରହିବା ପରେ ଆମ ଦେଶ ଏହି ଦିବସରେ ବିଦେଶୀ କବଳରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରି ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଓ ସାର୍ବଭୌମ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଆମ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଏକ ଦାନ ସ୍ୱରୂପ ନଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଆମ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ ଓ ଅସୀମ ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେଉଁମାନେ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମର ଚିର ନମସ୍ୟ । ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ଆଜି ଦିନଟି ଆମକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ । ବିଶେଷକରି ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ, ପଣ୍ଡିତ ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ, ସର୍ଦ୍ଦାର ପଟେଲ, ମୌଲାନା ଆଜାଦ୍, ସୀମାନ୍ତ ଗାନ୍ଧୀ, ସରୋଜିନୀ ନାଇଡୁ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ, ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ, ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ଅନ୍ୟ ବହୁ ନେତା, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ତଥା ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ବିନା ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆଲୋକ ଦେଖିବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରିନଥାନ୍ତା ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମ ଦେଶ ଚିର କୃତଜ୍ଞ । ଆଜି ତାଙ୍କରି ଯୋଗୁଁ ଭାରତବାସୀ ଅନ୍ୟ ବିଦେଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଭଳି ତା'ର ବିଜୟୀ ପତାକା ଫର୍ ଫର୍ ହୋଇ ଉଡ଼ାଇପାରିଛି ।

ବିଦେଶୀ ଶାସନର ଦାରୁଣ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଏ ଦେଶର ଅଧିବାସୀଙ୍କର ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କଲା ସ୍ୱାଭିମାନୀ ଭାବ । ଏ ଦେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ଅନ୍ତରରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଦେଶମାତୃକାର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଦୁର୍ବାର ଲାଳସା । ଜୀବନ ବିନିମୟରେ ଦେଶ ମାତୃକାର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ସେମାନେ ହେଲେ ଦୃଢ଼ ପରିକର । ଜୀବନ ବିନିମୟରେ ଦେଶର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଏ ଦେଶର ଜନତା ହେଲେ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ । ଇଂରେଜ ଶାସନର ଗୁଳିଗୁଳା ବନ୍ଧୁକ ମୁକ୍ତିକାମ ଜନତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟଚ୍ୟୁତ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସ୍କୁଲ, କଲେଜ ପରିତ୍ୟାଗ ଛାତ୍ର ସମାଜ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଲେ । ପୁରପଲ୍ଲୀ କୃଷକ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ଗଭୀର ମନୋବଳ ନେଇ ମୁକ୍ତି ଯୁଦ୍ଧରେ ଶହୀଦ ହେବାକୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ଅନୈକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ, ବୈଶାଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସାଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ବୈଷମ୍ୟ ଭିତରେ ସାମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାହିଁ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଅଟେ । ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନର ଅଧୀନରେ ରହି ଗୋଲାମି କରି ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ସେମାନେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ ପ୍ରକାଶ କଲେ ମହାମାନବ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଭାରତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର ଭଗୀରଥ । ସେ ହେଲେ ଭାରତର ଅତ୍ୟାଚାର ବିଦଳିତ ଅଗଣିତ ଜନତାର ମୁକୁଟହୀନ ସମ୍ରାଟ । ପୀଡ଼ିତ ଭାରତବର୍ଷକୁ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନର ରଥଚକ୍ର ତଳୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ସେ ହେଲେ ବଦ୍ଧ ପରିକର । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ରୂପରେଖ ଦେଲେ ମହାମାନବ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ।

ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଓଡ଼ିଶାର ବୀରା ରମଣୀମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ନିଜର ସୁଖ, ସ୍ୱାଛନ୍ଦ୍ୟ, ଘର, ପରିବାରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେମାନେ ଦେଶ ମାତୃକାର ସେବାରେ ନିଜକୁ ତିଳ ତିଳ କରି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଛନ୍ତି । ନାରୀ ଶବ୍ଦ ଏକ ଅକ୍ଷର ଦୁଇ ମାତ୍ର ରୂପ ତିନି । ଜନନୀ ଭଗିନୀ ଓ ଜାୟା । ପୁରୁଷ ନିଜର ମନୋମୁଖୀ ଈର୍ଷାକୁ ପରିହାର କରି ନାରୀକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ସମ୍ମାନ ଦେଲେ ଏହି ତିନି ରୂପର ସ୍ୱପ୍ନ ସାର୍ଥକ ହେବ । ନାରୀ ଅବଳା ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ଦୁର୍ବଳା ନୁହେଁ । ନାରୀ ହେଉଛି ପବିତ୍ରତାର ଗଙ୍ଗା, ଶାନ୍ତିର ଯମୁନା, ସହିଷ୍ଣୁତାର ହିମାଳୟ । ନାରୀ ଅବଳା, ଦୁର୍ବଳା, ପୁରୁଷ ହସ୍ତରେ କ୍ରୀଡ଼ା ପୁତ୍ତଳିକା ବା ପୁରୁଷର କେବଳ ଭୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ । ଏ କଥାକୁ ଭାରତୀୟ ନାରୀ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ବୀରା ରମଣୀ ସମାଜ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣିତ କରି ଦେଇଛି । ସେ ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀ, ଆଦରଣୀୟା ଭଗିନୀ, ସେବା ଓ ତ୍ୟାଗର ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ପ୍ରତୀକ । ତା'ର ସ୍ନେହ, ଆଦର ଓ ମମତାର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ । ସେମାନେ ପୁରୁଷର ସମକକ୍ଷ, ସଂଗ୍ରାମ କରି ଜାଣନ୍ତି, ବଜ୍ରଠାରୁ କଠିନ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷର ସୁଦୀର୍ଘ ଇତିହାସରେ ଅଗଣିତ

ନାରୀ ନିଜ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଦ୍ୱାରା ସମସାମୟିକ ସମାଜରେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସମ୍ମାନିତା ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ବୀରା ରମଣୀମାନେ ନିଜ ନିଜର ଅପୂର୍ବ ସାହସ, ଶକ୍ତି, ନିଷ୍ଠା ଓ ପରାକାଷ୍ଠା ବଳରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଗୋଳା ବାରୁଦ, ବନ୍ଧୁକ ଆଗରେ ଛାତି ପତେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଇତିହାସରେ ଅମର ପୃଷ୍ଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ଯଶକୀର୍ତ୍ତି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି । ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଧିକାଂଶ ମହିଳାଙ୍କ ନାମ ନାମାଙ୍କିତ ହୋଇ ନାହିଁ, ତଥାପି ଏମାନେ ଦେଶ ଓ ଜାତି ପାଇଁ ସମାଜର ସକଳ ବାଧାକୁ ଛିନ୍ନ କରି ଯେଉଁ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ତାହା ଅତୁଳନୀୟ । ଭାରତମାତାକୁ ପରାଧୀନ ଶୃଙ୍ଖଳରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଜାତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଓଡ଼ିଶାର ବୀରା ରମଣୀମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଅଦ୍ୱିତୀୟ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ମହାନ ଆଦର୍ଶ ଓ ତ୍ୟାଗପୂତ ଭାବଧାରାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଏମାନେ ଇଂରେଜ ଶାସନ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ଆଜି ଚିରସ୍ମରଣୀୟା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧରେ ହୋଇଥିବା ପାରଳା ବିଦ୍ରୋହ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀ ମହିଳାମାନେ ଇଂରେଜ ସରକାର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ଏହାର ଅନ୍ୟତମ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ୧୭୬୬ ମସିହାରେ ଗଞ୍ଜାମ ଯେତେବେଳେ ଇଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀକୁ ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା, ଏହାର ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ କୀଟ୍‌ସ ଫୋର୍ଡ଼ ଗଞ୍ଜାମ ଆସିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପାରଳାର ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ରାଜା ନାରାୟଣ ଗଜପତି ଦେବ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଅଯଥା ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ସ୍ୱୀକାର ନକରି ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରି ପରାସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ପାରଳା ରାଜାଙ୍କ ପରାସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱେ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ପାଇକଗଣ ଦୀର୍ଘ ସତୁରି ବର୍ଷ ଯାଏଁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିହତ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ହାରାମଣୀ ଦେବୀ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ମାଲକାନଗିରିର 'କୋୟାରାଣୀ ବାଙ୍ଗରା ଦେବୀ' କୋରାପୁଟ ଘଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେହି ଜିଲ୍ଲାର 'ଖରପାର୍ବତୀ ନାମକ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ବଣ୍ଡା ମହିଳା ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ କରି ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଥିଲେ । ପରିଶେଷରେ ସେ ୧୯୧୬ ମସିହାରେ ଦେଶ ପାଇଁ ଶହୀଦ ହୋଇଥିଲେ । ନେତାଜୀ କହୁଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତରେ ମାତୃଶକ୍ତି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ନ ଦେଇଛନ୍ତି ସେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ବଲସେଭିକ ବିପ୍ଳବ ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ବହୁଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ରମାଦେବୀ ସହ ଓଡ଼ିଶାରେ ସମାଜ ସଂସ୍କାର ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟରତା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିୟସୀ ମହିଳା ଥିଲେ ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀ । ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀ ନିଜର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଂପତ୍ତି ନ ରଖିବାକୁ ଶପଥ ନେଇଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ଅଳଙ୍କାର ଓ ଅଧିକ ଲୁଗାପଟା ଦେଶ ପାଇଁ ଦାନ କରି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ବିଶ୍ୱଭାରତୀରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଓ ସି.ଏଫ୍. ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜଙ୍କ ଭଳି ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିଲେ । ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବା ପରେ ସେ ଓଡ଼ିଶାରେ ତାଙ୍କ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଜାରି ରଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ।

୧୯୨୧ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୧ ତାରିଖରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ଆସିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ସଂଗ୍ରାମୀ ନାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାଗରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା କଟକରେ ସେ ଏକ ନାରୀସଭା ଡକାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସରଳା ଦେବୀ, ରମାଦେବୀ, ଶୈଳାବାଳା ଦେବୀ, ରେବାରାୟ, କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀ ସାବତ ପ୍ରମୁଖ ଅନେକ ସଂଗଠିତ ହେଲେ । ଏକ ମହିଳା ବନ୍ଧୁ ସମିତି ଗଠନ କଲେ । ପରେ ସରଳା ଦେବୀଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଉତ୍କଳ ନାରୀ ସମ୍ମିଳନୀ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ତାଙ୍କ ସହିତ କିଶୋରମଣୀ ଦେବୀ, ହୈମବତୀ ଦେବୀ ଓ ରାସମଣୀ ଦେବୀ । ୧୯୨୪ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଦେଶିକ କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ଅଧିବେଶନରେ ସରୋଜିନୀ ଚୌଧୁରୀ, ହୈମବତୀ ଦେବୀ ଓ ରମାଦେବୀ ପ୍ରମୁଖ ମହିଳାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ଓଡ଼ିଶା ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ରାସମଣୀ ଦେଈ ବ୍ରହ୍ମପୁର ସ୍ୱରାଜ ଆଶ୍ରମରେ ଉତ୍କଳ ନାରୀ ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ ଡକାଇଥିଲେ । ଗଞ୍ଜାମରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନବ ଜାଗରଣ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ସେମାନେ ଗାଁ ଗାଁ ବୁଲି ବାପୁଜୀଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଚାର କରିବା ସହ ସଭାସମିତି ମାଧ୍ୟମରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରିଥିଲେ । ୧୯୨୭ ମସିହାରେ ବାପୁଜୀ ଓଡ଼ିଶା ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସିଥିବାବେଳେ ଭାରତୀୟ ମହିଳାଗଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ରମାଦେବୀ ଓ ସରଳା ଦେବୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଜଣ ମହିଳା ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଝାସ ଦେବା ପାଇଁ ଶପଥ ନେଇଥିଲେ । ନାରୀକବି କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀ ଦେଶାତ୍ମବୋଧ କବିତା ରଚନା କରି ସଂଗ୍ରାମୀ ବିଶେଷ କରି ନାରୀ ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କ

ମନୋବଳ ଦୃଢ଼ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ ଦିବସ ପାଳନ ପାଇଁ ଇଂରେଜ ସରକାର ଅନୁମତି ନ ଦେବାରୁ ରମାଦେବୀ ଏଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ ନକରି ନିଜ ବାସଭବନରେ ଏହି ସଭା ଆଗତ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହା ଅପ୍ରେଲ ୫ ତାରିଖ ଭାରତ ଇତିହାସର ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରତିଫଳନ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ, ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ ନାରୀ ସାମିଲ ହୋଇ କାରାବରଣ କରିଥିଲେ । ବାଲେଶ୍ୱରର ଇଞ୍ଚୁଡ଼ି ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲା । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ଗିରଫ ପରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ହରିହର ଯେତେବେଳେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଇଞ୍ଚୁଡ଼ି ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କୂଳବଧୂମାନେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିଥିଲେ । ଇଞ୍ଚୁଡ଼ିରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନଙ୍କୁ ପୋଲିସର ଅମାନୁଷିକ ଅତ୍ୟାଚାର ରମାଦେବୀଙ୍କୁ ବ୍ୟଥିତ କରିଥିଲା । ରମାଦେବୀ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇ ଇଞ୍ଚୁଡ଼ି ପାଖରେ ଥିବା ଶ୍ରୀଜଙ୍ଗ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଲୁଣ ମାରିବା ପାଇଁ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆହ୍ୱାନକ୍ରମେ ବାଲେଶ୍ୱର ଇଞ୍ଚୁଡ଼ି ଓ ଶ୍ରୀଜଙ୍ଗଠାରେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସଫଳତା ପରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର କୁଜଙ୍ଗ ଓ କାଳୁଆପାଟଠାରେ ମଧ୍ୟ ଲୁଣ ମରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ହଜାର ମହିଳା ଏକାଠି ହୋଇ ସେଠାରେ ଲୁଣ ମାରିଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୨୭ ତାରିଖ ଦିନ ଦଳେ ନାରୀ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ସମୁଦ୍ର କୂଳରୁ ଲୁଣ ନେଇ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଥିଲେ । ପୋଲିସ ଏକଥା ଜାଣି ପାରି ନଥିଲା । ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସମୟରେ ଗଞ୍ଜାମର ହୁମ୍ମାଠାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସରଳା ଦେବୀ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଓ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଭଙ୍ଗ କରି ଗଞ୍ଜାମଠାରେ ଗିରଫ ହୋଇଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହା ଜୁନ ମାସରେ ଏଠାରେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଗୋବରାର ବାଞ୍ଛାନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କୁଞ୍ଜଲତା ଦେବୀ, ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କିଶୋରମଣୀ ଦେବୀ ପ୍ରମୁଖ ନାରୀ ଗିରଫ ହୋଇଥିଲେ ।

୧୯୩୦-୩୧ ମସିହା ବେଳକୁ ହରିଜନ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଲା । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଆହ୍ୱାନରେ ଓଡ଼ିଶାର ରମାଦେବୀ, ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀ, ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ ହରିଜନ ବସ୍ତିକୁ ଯାଇ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ସେମାନେ ସଭା ସମିତି କରି ନାରୀମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଦୃଢ଼ତା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଆଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଥିଲେ । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ନିଶାମଣି ଦେବୀ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଖଦିଖାଅ 'କାଟିପିନ୍ଧ' ଆହ୍ୱାନରେ ଅନୁପ୍ରାଣୀତ ହୋଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମ କଣ୍ଟିଲୋଠାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ପ୍ରଥମ ସୂତାକଟା କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ସୂତାକାଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କାଟି ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିଲେ । ସେହିପରି ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ନାରୀ ନେତ୍ରୀ ଗୋଦାବରୀ ଦେବୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ମହିଳା ଭାବେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୩୨ ମସିହା ପୁରୀଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଅଖିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ହେମଲତା ଦେବୀ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ବୋଇରାଣୀଠାରେ ଆଇନଅମାନ୍ୟ କରି ଗିରଫ ହୋଇଥିଲେ । ଏଠାରୁ ସରଳାଦେବୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗିରଫ କରାଯାଇ ଭେଲୋର ଜେଲକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ମା' ପାର୍ବତୀ ଗିରି ଓ ପ୍ରଭାବତୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅବଦାନ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ତତ୍କାଳୀନ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଦାନ ଅତୁଳନୀୟ । ଅଗରପଡ଼ାର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ପରିବାର, ସରମଙ୍ଗାର ମୁରଲିଧର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପରିବାର ଓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଅମ୍ବିକା ଦେବୀ, କନ୍ୟା ତୁଳସୀ, ଓଡ଼ିଶାର ବିଧାନସଭାର ପ୍ରଥମ ବାଚସ୍ପତି ମୁକୁନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାହ୍ନବୀ ଦେବୀ ଓ ତାଙ୍କ ଭଗିନୀ କୋକିଳ ଦେବୀ ପ୍ରଭୃତି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରାକ୍ତନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଭି.ଭି. ଗିରିଙ୍କ ଭଉଣୀ ଭି. ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଈ, ଡୁରଗ୍ରାମର ଚମ୍ପାଦେବୀ, ଖଲିକୋଟର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଗୌରୀଶଙ୍କର ସାମନ୍ତଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହେମଲତା ସାମନ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଆହ୍ୱାନ ତଥା ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ଗଭୀର ଭାବେ ଅନୁପ୍ରାଣୀତ ହୋଇ ସଂଗ୍ରାମରେ ଝାସ ଦେଇଥିଲେ । ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ସୁଦୂର ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ପବିତ୍ର ସଂଗ୍ରାମର ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଲା । ବାପୁଙ୍କ ଆହ୍ୱାନରେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଝାସ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଶୋଭାବତୀ ପଣ୍ଡା ଦିଗପହଣ୍ଡି ଓ ନୂଆପଡ଼ାର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ତୁମୁଲୁକୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତୁମୁଲ ଆରାହାଲୁ ।

ଗଞ୍ଜାମର ତେଲୁଗୁ, ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପି. ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଈ, ପ. ତାରନା, ବରଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟମା ପ୍ରମୁଖ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ବ୍ରହ୍ମପୁର ଜେଭି ନାରାୟଣଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କେତେଜଣ ମହଲା ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ମଦ ଦୋକାନ ସମ୍ମୁଖରେ ପିକେଟିଂ କରି ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗିରଫ

ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାରୀ ହୋତା ଓ କୁଜଙ୍ଗର ରାଣୀ ମଧ୍ୟ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ଐତିହାସିକ ପଦଯାତ୍ରା ହୋଇଥିଲା ସେଥିରେ ଓଡ଼ିଶାର ନାରୀଗଣ ସକ୍ରିୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୮ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୨ ତାରିଖ ଦିନ ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ପ୍ରଜା ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବହୁ ଉତ୍ଥାନ ପତନ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଗଡ଼ଜାତଗୁଡ଼ିକର ମିଶ୍ରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥିଲା । ମାଳତୀ ଦେବୀ ଢେଙ୍କାନାଳ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ ଥିବା ଜେନାପୁରରୁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲେ ଓ ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜାଙ୍କୁ 'ଯମରାଜା' ଭାବରେ ଆୟୋଜିତ ସମାବେଶ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୪୨ ମସିହା ଭାରତଛାଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନର ମହାମନ୍ତ୍ର 'କର ବା ମର'ରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇ ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀ ବମ୍ବେରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରିଥିଲେ । ଏପରିକି କଟକ ବିଂଝାରପୁରର କଳାଇପଡ଼ାଠାରେ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣ ମହାରଣା ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବା ବେଳେ ପୋଲିସ ପକ୍ଷରୁ ଗୁଳି ଚାଳନା କରାଯାଇ ଅନେକ ଶହୀଦ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାର ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ରମାଦେବୀଙ୍କ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ବରୀରେ 'ଅଗଷ୍ଟ ବିପ୍ଳବ' ଏକ ବାସ୍ତବରୂପ ଧାରଣା କରିଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହ ୧୨ ଜଣ ମହିଳାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପୋଲିସ ବରୀରୁ ଗିରଫ କରିଥିଲେ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ମହାନ ସ୍ରୋତରେ ଓଡ଼ିଶାର ବୀରା ରମଣୀମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଏକ ଗୌରବୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ତଥା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ସୃଷ୍ଟିକରି ଚାଲିଥିବା ଜଙ୍ଗଲୀ ଶାସନ, ଅନ୍ଧାରୀ ଶାସନର ଅବସାନ ଘଟାଇ ଥିଲା । ସେହି ମହିୟସୀମାନଙ୍କ ତ୍ୟାଗର କାହାଣୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଛି ଏବଂ ଆଉ କେତେ ଜଣଙ୍କର କାହାଣୀ ଇତିହାସ ମଧ୍ୟ ରଖିପାରି ନାହିଁ, ତଥାପି ସେମାନଙ୍କର ତ୍ୟାଗର କାହାଣୀ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଆଦି ଅନୁପ୍ରାଣୀତ କରୁ ଏହା ହିଁ ମୋର କାମନା ।

ପୂର୍ବତନ ସଭାପତି
ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲା ଖାଉଟି ବିବାଦ ପ୍ରତିକାର ଅଦାଲତ
ଖିଚିଂ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ

ପୁରୀର ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ୩୦ତମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀ ମୁରଲୀଧର ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଭଣ୍ଡାରେ ସମ୍ମାନିତ କରୁଛନ୍ତି । ୭.୦୭.୧୦